

ПРОДУКТИВНІСТЬ РЕМОНТНИХ БАРАНІВ ПОРОДИ ПРЕКОС З РІЗНОЮ ЗВИВИСТІСТЮ ВОВНИ

С.Ю. Афанасенко*

Інститут тваринництва УААН

Стаття присвячена аналізу основних показників вовнової продуктивності ремонтних баранів породи прекос у зв'язку з величиною і характером звивистості вовнового волокна. Вивчено фізико-технічний склад руна, настриг і вихід митої вовни. Запропоновано для ремонту стада відбирати баранів із крупною і середньою за величиною та відмінною за характером поширення звивистістю вовнового волокна.

звивистість, руно, селекція, жиропіт, якість вовни

Якісне покращання овець при збереженні їх поголів'я є актуальним завданням, яке стоїть перед селекціонерами в сучасних економічних умовах [1]. Для його виконання селекційно-племінну роботу з вівцями нового внутріпородного Харківського типу породи прекос слід спрямувати на усунення певних недоліків фізико-технічних показників вовни та підвищення однотипності основних властивостей руна.

Завдяки довготривалому використанню плідників австралійської селекції, Харківський тип овець за основними показниками вовнової продуктивності переважає вихідну материнську породу прекос, але через використання баранів з різними ознаками вовни, вівці потребують підвищення однотипності за деякими важливими характеристиками якості руна, в числі яких – звивистість волокна.

На думку вчених [2, 3], звивистість вовнового волокна має значну роль у формуванні руна, підвищенні пружності вовни, надає готовим виробам об'ємності та теплозахисних властивостей. Крім того, вона тісно пов'язана з конституцією овець та багатьма фізико-технічними властивостями руна.

Це зумовило необхідність обґрунтування бажаної форми звивистості овець породи прекос.

Нами було поставлено за мету – вивчити продуктивність ремонтних баранців 12-14-місячного віку породи прекос з різною звивистістю вовни.

Дослідження проводили в д/г “Чувиріно” Харківській області. Групи тварин формували в залежності від величини та характеру розподілу звивистості по довжині штапелю. Величину звивистості визначали за кількістю звитків на 1 см довжини штапелю: дрібна – більше 5 (Д), середня – 3-4 (С), крупна – від 1 до 2 (К). Оцінкою “відмінно” характеризували рівномірний розподіл звивистості по всій довжині штапелю, “добре” та “задовільно” – на 2/3 та 1/2 його довжини.

*Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук І.А. Помітун

Враховували поєднання цих двох параметрів, виділяючи наступні групи – Д5, Д4, Д3; С5, С4; К5, К4.

Вовнову продуктивність визначали за результатами бонітування та шляхом індивідуального обліку настригу вовни. У лабораторних умовах встановлювали вихід митої вовни та товщину волокон окремо по кожній зоні росту штапелю: нижній, середній, верхній, а також визначали кількість жиру та поту у вовні.

За результатами досліджень було встановлено, що сила звивистості вовни баранців 12-14-місячного віку коливається в залежності від звивистості волокна від 18,3 до 7,2% (табл. 1).

1. Сила звивистості вовни ремонтних баранців з різним поєднанням ознак, що вивчали

Група	Число зразків	Природна довжина, см		Справжня довжина, см		Сила звивистості, %
		$M \pm m$	$Cv, \%$	$M \pm m$	$Cv, \%$	
Д5	11	10,4 $\pm$ 0,43	13,8	12,3 $\pm$ 0,38	10,3	18,3
Д4	10	11,5 $\pm$ 0,47	12,8	12,6 $\pm$ 0,49	12,4	9,6
Д3	8	11,2 $\pm$ 0,4	10,1	12,3 $\pm$ 0,5	11,5	9,8
С4	9	11,9 $\pm$ 0,4	10,1	13,1 $\pm$ 0,37	8,4	10,1
С5	10	12,5 $\pm$ 0,58	14,6	13,9 $\pm$ 0,63	14,3	11,2
К5	10	13,3 $\pm$ 0,32	7,6	14,7 $\pm$ 0,33	7,0	10,5
К4	10	13,8 $\pm$ 0,41	9,4	14,8 $\pm$ 0,42	8,9	7,2

При цьому, по мірі погіршення характеру розповсюдження звивистості по довжині штапелю зменшується відношення справжньої довжини до природної в групах з дрібною та крупною звивистістю майже в 2 рази і з середньою – на 10,9 %. Внаслідок того, що звивистість значною мірою зумовлює пружність вовни, можна передбачити, що тварини з відмінним характером поширення звивистості більш бажані, ніж їх ровесники.

Аналіз даних табл. 2 свідчить, що величина та характер звивистості вовни тісно пов'язані з продуктивними якостями баранців. Так, за настригом немитої вовни та виходом митої вовни баранці з крупною та середньою за величиною та відмінною за характером поширення звивистістю переважають своїх аналогів з дрібною звивистістю на 14,1-15,7% та 9,2-5,6% відповідно. У наслідок такої переваги, з кожного баранчика груп К5 та С5 було настрижено у митому волокні на 630-610 г вовни більше, ніж з баранчиків групи Д5 (різниця вірогідна: $P \geq 0,999$ та $P \geq 0,99$ відповідно). У розрізі кожної групи по мірі погіршення ступеня розповсюдження звивистості за довжиною штапелю знижуються показники вовнової продуктивності. Наприклад, різниця за настригом немитої вовни між варіантами “відмінно” та “добре” в групі з середньою звивистістю складає – 17,2%, з крупною – 9,4% та дрібною – 10,6%.

Зона забруднення навпаки збільшується по мірі зниження оцінки звивистості в кожній групі. Пояснюється це тим, що нерівномірна звивистість не заважає проникненню великої кількості домішок у товщу штапелю та не створює належних захисних властивостей руна.

2. Продуктивність баранів 12-14-місячного віку в залежності від звивистості вовни ($M \pm m$)

Група	Жива маса, кг	Настриг немитої вовни, кг	Настриг митої вовни, кг	Вихід митої вовни, %	Зона забруднення штапелю, см
Д5	58,7 $\pm$ 2,93	5,53 $\pm$ 0,23	2,65 $\pm$ 0,11	48,0 $\pm$ 0,76	4,18 $\pm$ 0,31
Д4	52,1 $\pm$ 0,78	5,00 $\pm$ 0,16	2,36 $\pm$ 0,08	47,2 $\pm$ 1,17	4,40 $\pm$ 0,39
Д3	54,3 $\pm$ 1,4	5,75 $\pm$ 0,32	2,63 $\pm$ 0,08	45,5 $\pm$ 1,53	4,63 $\pm$ 0,41
С5	54,2 $\pm$ 1,93	6,4 $\pm$ 0,23	3,26 $\pm$ 0,15	50,7 $\pm$ 0,83	4,150,48
С4	55,1 $\pm$ 1,93	5,46 $\pm$ 0,24	2,62 $\pm$ 0,13	47,9 $\pm$ 0,88	5,61 $\pm$ 0,42
К5	57,9 $\pm$ 1,78	6,31 $\pm$ 0,23	3,28 $\pm$ 0,10	52,4 $\pm$ 1,08	3,55 $\pm$ 0,33
К4	59,4 $\pm$ 1,88	5,77 $\pm$ 0,37	2,85 $\pm$ 0,18	49,4 $\pm$ 1,31	5,25 $\pm$ 0,28

Така ж перевага баранців груп С5 та К5 над іншими тваринами спостерігається щодо фізичного складу вовни. Виявлено, що у тварин з дрібною величиною звитка відбувається зниження захисних якостей руна. Це передусім зумовлено тим, що у вовні баранців груп Д5-Д3 значно збільшується вміст поту до 13,7% та мінеральних домішок 25,9%. Співвідношення жиру та поту є оптимальним у групах К5 та С5 (1,17-1,13), тоді як у інших тварин воно менше, тобто кількість жиру в вовні недостатня.

Дослідженнями товщини вовни вірогідної різниці між групами тварин не встановлено. Товщина вовни в середній зоні росту штапелю знаходиться в межах 21,70-23,12 мкм, що відповідає 60 якості.

Висновок. Для відтворення стада овець Харківського внутріпородного типу породи прекоос найбільш бажаними є ремонтні барани з середньою та крупною за величиною та відмінною за характером звивистості вовни.

Бібліографічний список

1. Помитун И.А. Использование селекционных достижений для формирования конкурентоспособного тонкорунного мясо-шерстного овцеводства // Вівчарство / Міжвід. темат. наук. зб.- № 30.- К.: Аграрна наука.- 1998.- С.39-42.

2. Мороз В.А. Мериносы Австралии.- М.: Колос, 1992.- 368 с.

3. Соколов В.В., Бердникова А.С. В условиях Урала прекоосы наиболее полно соответствуют требованиям интенсификации производства // Овцеводство.- 1974.- №8.- С 19-21.

Статья посвящена анализу основных показателей шерстной продуктивности ремонтных баранов породы прекоос в связи с величиной и характером извитости штапеля. Изучены физико-технический состав руна, настриг и выход мытой шерсти. Предложено для ремонта стада отбирать баранчиков с крупной и средней по величине и отличной по характеру распространения извитостью шерстного волокна.

The rams in relation to size and character of staple crimpness. The phisik-technical composition of wool, wool clip and clear wool outcome have been studied. It is proposed article is avoided to analysis of the main traits of wool productivity of Precos to select rams with large and middle size and different character of distribution of crimpness of wool fiber for replacement.